

Література:

1. Андрос С.В. Фінансово-кредитні інструменти забезпечення динамічного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах повоєнного відновлення України. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2024. № 4 (30). С. 5-15. DOI: <https://doi.org/10.15276/EJ.04.2024.1> DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14553444> URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2024/No4/5.pdf>
2. Андрос С.В. Фінансово-кредитна інфраструктура і роль кредитного механізму в забезпеченні стійкого функціонування підприємств агропромислового виробництва. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2024. № 3(73). С. 12-21. DOI: <https://doi.org/10.15276/ETR.03.2024.2> DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12691324> URL: <https://economics.net.ua/373-2>

ІНСТРУМЕНТИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Бугріменко Р.М., доктор економічних наук, професор,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0973-0814>

Стійкий розвиток підприємств є одним із ключових напрямів сучасного менеджменту, оскільки він визначає здатність бізнесу не лише досягати економічних цілей, але й гармонійно взаємодіяти із соціальним середовищем та екологічною системою. В умовах глобалізації, кліматичних змін, ресурсних обмежень та зростаючих очікувань стейкхолдерів питання інтеграції сталого розвитку в стратегії бізнесу стає надзвичайно актуальним. Сучасні інструменти стратегічного планування дозволяють підприємствам ефективно враховувати складність і динаміку зовнішнього середовища, розробляти довгострокові стратегії, спрямовані на стійкий розвиток, і підтримувати конкурентоспроможність у мінливих умовах. Однак впровадження цих інструментів вимагає від підприємств нових підходів, зокрема використання інноваційних технологій, залучення широкого кола зацікавлених сторін та інтеграції принципів стійкості в операційну діяльність.

Дослідження інструментів стратегічного планування для стійкого розвитку підприємств є вкрай актуальним, оскільки воно сприяє формуванню нових управлінських рішень, які забезпечують баланс між економічною ефективністю, екологічною відповідальністю та соціальною цінністю.

У сучасному світі стійкий розвиток підприємств стає не лише бажаним, але й необхідним фактором для збереження конкурентоспроможності та задоволення суспільних очікувань. Під стійким розвитком розуміють гармонійне поєднання економічного зростання, екологічної відповідальності та соціального добробуту. У цьому контексті стратегічне планування відіграє ключову роль, оскільки воно забезпечує системний підхід до розробки та впровадження рішень, що сприяють довгостроковій стабільності й ефективності підприємств.

Стратегічне планування – це процес визначення довгострокових цілей, розробки шляхів їх досягнення та адаптації до змін у зовнішньому середовищі. Воно охоплює аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів, формулювання стратегій і оцінку ризиків.

Стійкий розвиток, у свою чергу, базується на принципах екологічної, соціальної та економічної збалансованості. Для підприємств це означає відповідальне використання ресурсів, мінімізацію негативного впливу на довкілля, забезпечення справедливих умов праці та створення цінності для суспільства.

Основні інструменти стратегічного планування для стійкого розвитку:

1. SWOT-аналіз є одним із найпоширеніших інструментів стратегічного планування. Він дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони підприємства, а також можливості й загрози, що виникають у зовнішньому середовищі. Для стійкого розвитку підприємство має зосереджуватися на можливостях, які сприяють екологічній і соціальній відповідальності, а також усувати слабкі сторони, що перешкоджають реалізації цих цілей.

2. PESTLE-аналіз враховує політичні, економічні, соціальні, технологічні, правові та екологічні фактори, що впливають на діяльність підприємства. Цей інструмент допомагає підприємствам адаптувати свої стратегії до змін у регуляторному середовищі, врахувати технологічні інновації та забезпечити відповідність екологічним стандартам.

3. Цілі сталого розвитку (SDGs) стають важливим орієнтиром для багатьох підприємств. Включення SDGs у стратегічне планування дозволяє бізнесу інтегрувати екологічні та соціальні пріоритети у свою діяльність, підвищуючи репутацію та довіру з боку стейкхолдерів.

4. Бенчмаркінг передбачає порівняння діяльності підприємства з найкращими практиками у галузі. Для досягнення стійкого розвитку

підприємства можуть аналізувати досвід компаній, що успішно впроваджують стратегії сталого розвитку, й адаптувати ці підходи до своїх умов.

5. Інтегроване звітування поєднує фінансову інформацію з нефінансовими показниками, такими як екологічна ефективність, соціальна відповідальність та корпоративне управління, що дозволяє підприємствам відслідковувати свій прогрес у досягненні цілей сталого розвитку.

6. Стратегічні карти візуалізують взаємозв'язок між цілями підприємства, процесами та ресурсами, що дозволяє краще зрозуміти, як окремі ініціативи сприяють досягненню загальної мети стійкого розвитку.

7. Сценарне планування допомагає підприємствам підготуватися до можливих змін у зовнішньому середовищі. Розробка сценаріїв дозволяє врахувати ризики, пов'язані з кліматичними змінами, економічною нестабільністю чи соціальними тенденціями, і адаптувати стратегії відповідно до цих змін.

Рекомендації для підприємств: включати стійкий розвиток у ключові стратегічні документи; забезпечувати навчання персоналу щодо принципів сталого розвитку; інвестувати в інновації, які сприяють екологічній і соціальній відповідальності; співпрацювати зі стейкхолдерами для визначення пріоритетів і шляхів розвитку; відслідковувати результати та регулярно переглядати стратегії.

Інструменти стратегічного планування відіграють ключову роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємств. Вони дозволяють ефективно адаптувати бізнес до змін зовнішнього середовища, водночас враховуючи екологічні, соціальні та економічні аспекти діяльності. Завдяки застосуванню таких інструментів, як SWOT-аналіз, PESTLE-аналіз, інтегроване звітування та стратегічні карти, підприємства отримують змогу визначати свої сильні сторони, ідентифікувати ризики та знаходити нові можливості для сталого розвитку.

Ефективне впровадження інструментів стратегічного планування сприяє побудові довгострокових стратегій, які забезпечують гармонійне поєднання бізнес-інтересів із суспільними та екологічними потребами. Це не лише зміцнює конкурентоспроможність підприємств, але й підвищує їхню репутацію серед стейкхолдерів, сприяючи формуванню позитивного іміджу на ринку.